

**EPOSSÜNASLIQ VƏ DASTAN YARADICILIĞI. ЭПОСОБЕДЕНИЕ И ДАСТАННОЕ
ТВОРЧЕСТВО. EPOS STUDIES AND SAGA MAKING**

Ülkər Nəbiyeva
Bakı Dövlət Universiteti (Azərbaycan)

OĞUZ EPOSUNDA QƏHRƏMANLIQ ƏNƏNƏLƏRİ

Açar sözlər: «Kitabi-Dədə Qorqud», cəngavərlik, qəhrəmanlıq, Basat, Təpəgöz, Beyrək, Qazan, oğuz eli

Oğuz eposunun ümumi məzmun çevrəsində mühüm yer tutan, demək olar ki, bütün eposdan qızıl xətt kimi keçən süjetlərdən biri də cəngavərlik ənənələri ilə bağlıdır. Bu, təkcə «Kitabi-Dədə Qorqud» üçün yox, ümumtürk eposu üçün baş və ana süjetdir. Təsvir edilən hadisələrin böyük qismi bilavasitə türk qəhrəmanlıq və alplıq ənənəsinin qüdrətini sonrakı nəsillərə çatdırmaqda, epik düşüncənin başlıca istiqaməti olaraq qalmaqdadır. X.H.Koroğluya görə, oğuz eposunun baş qəhrəmanı xalq olduğu kimi, onun formalaşma və inkişaf tarixinin ən yaddaqalan səhifələri də oğuz qəhrəmanlığının cəngavərlik tarixi ilə sıx bağlıdır (2, s.121). Bu ənənələr türk eposunu təkcə gözəlləşdirmir, onun epik yaddaşdakı yerini əbədləşdirir. Eyni zamanda türk qəhrəmanlığının məzmun mahiyyətinin açıqlanması oğuzların tarixin çətin dönməndəki durumunu, yaşamaq və dünyaya yayılmaq, mədəni dəyərləri, yüksək əxlaqi keyfiyyətləri formalaşdırmaq prosesini, bir sıra başqa milli-mənəvi, etik-estetik və əxlaqi dəyərləri öyrənmək cəhətdən önəmlidir.

Eposda cəngavərlik ənənələrinin hüdudu genişdir. Bu, xüsusi bir mahiyyət daşıyıb, ümumilikdə türk qövmünün, həyat və yaşayışının qorunmasına xidmət edir. Tarixin müxtəlif mərhələlərində yaranan, özünü təsdiqləyən, müəyyən coğrafi məkana yiyələnən, yaxud bu məkanı məskunlaşdıran, onu abad edən, oğuz elinin maddi-mənəvi şərəfini qorumağa borclu olan bu cəngavərlik ənənəsi özü də birdən-birə yaranıb formalaşmamışdır. Zaman-zaman türkün gündəlik həyat təcrübəsində formalaşmış, onun mənəvi dəyərlərinin birləşməsində meydana çıxıb inkişaf etmişdir. Cəngavərlik həyatı çevrəsini şərti olaraq belə ümumiləşdirmək olar: oğuz eli qəhrəman, cəngavər formalaşdıran bir mühitə malikdir. Bunun üçün cəmiyyətdə əsaslar da mövcuddur. Hər bir xanın, qəbilə, tayfa başçısının cəmiyyət qarşısındakı borcu dünyaya övlad gətirmək, ona uşaq yaşından müxtəlif döyüş sirlərini öyrətmək, onu gələcək döyüşlərə hazırlıq ruhunda tərbiyə etməkdir. Buna bir xüsusiyyəti də əlavə etmək olar ki, gələcək cəngavərlər hər an düşmən həmləsini gözləməli, ona cavab verməyə hazır olmalıdırlar. Oğuz elində hətta buna hazırlığın ən arxaik detallı özünü göstərir. Müəyyən yaşa qədər igidlərə ad qoymurlar, gözləyirlər ki, cavanlar igidlik göstərsin, həmin şücaətə görə də ona ad verilsin. «Dirsə xan oğlu Buğac xan boyunu bəyan edər, xanım, hey!»də belə bir ad vermənin şahidi oluruq. Döyüş meydanında buğa ilə təkbətək qalan Dirsə xanın oğlu şücaət göstərir. Onu öldürmək istəyən buğanın əvvəlcə hücumunun qarşısını alır, sonra isə onu yerə yıxıb başını kəsir. Epizoda diqqət yetirək: «Oğuz bəyləri gəlüb, oğlan üstünə yığnaq oldular, təhsin dedilər. «Dədəm Qorqud gəlsün, bu oğlana ad qosun, biləsinə alub, babasına varsun. Babasından oğlana bəglik istəsün, xətt alı versün» dedilər.

Çağırdılar. Dədəm Qorqud gəlür oldı. Oğlanı alub babasına vardı...

...Bayandır xanın ağ meydanında bu oğlan cəng etmişdir. Bir buğa öldürmüş sənin oğlın,

adı Buğac olsun. Adını bən verdüm, yaşını Allah versün, - dedi» (3, s.36).

Dirsə xan oğlu epik düşüncədə uşaqlıqdan qəhrəmanlıq göstərib ad alan, bəylik taxtına yüksələn oğuz igididir. Onun sonrakı cəngavərliyi, oğuz elini qoruması eposda görünməsə də, qəhrəmanın cəngavər kimi tərbiyəsinin qədimdən el arasında mövcud olma faktı burada aydın şəkildə əks olunur. Demək, cəngavərlik ənənəsi tərbiyəsinin başlıca yolu görüldüyü kimi, cəmiyyətin öz vətəndaşlarını gənc yaşlarından qəhrəman kimi yetişdirmə görüşlərini formalaşdırmasıdır. Etnik düşüncədə bu eyni zamanda çoxpilləliyi ilə səciyyələnir. Əgər birinci pillə övladsızlığa son qoymaq, müxtəlif yollar və vasitələrlə övlad əldə etməkdirsə, ikinci pillə onun hələ uşaqlıqdan – gənc yaşlarından qəhrəman və cəngavər kimi tərbiyə olunmasıdır.

Türk epik düşüncəsində qəhrəmanın uşaqlıqdan zülmətdə saxlanması, xəmir xörəkləriylə bəslənməsi, döyüş fəndlərinə yiyələnməsi, qılınc oynatma və atçapma vərdişlərini öyrənməsi də xüsusi pillə kimi diqqəti cəlb edir.

Cəngavərlik ənənələrinə yiyələnmənin başqa bir yolu savaş elminə döyüş meydanında, şöhrətli qəhrəmanların yanında yiyələnmədir. Oğuz eposunda bu nümunəni Qazan xan oğlu Uruzun şəxsində görmək mümkündür. Qazan bəy istəyir ki, Uruz ox atsın, at çapsın, düşmən başı kəssin, eli müdafiə etsin. Ancaq Uruz təcrübəsizdir. O, hətta oğuz elini düşməndən qoruya bilmir, acizlik göstərir, əsir düşür. Düşmənlə üz-üzə qaldığı, şücaət göstərməli olduğu məqamda Qazan özünü yetirir, bütün əsirləri varidatla birlikdə düşmən əlindən alıb geri qaydır. Bu döyüşdə Uruz fəal iştirak edir. Döyüş sirlərinə daha dərinlən bələd olur (3, s.42-51). Əgər cəngavərlik sirlərinə gənc yaşlarında yiyələnen bir sıra qəhrəmanlar, məsələn, Buğac xan, Aruz oğlu Basat və başqaları eposun sonrakı boylarında təkrar qəhrəmanlıqlar nümayiş etdirmirlərsə, Uruzun qəhrəmanlığının sonrakı mərhələsi daha başqa bir boyda tamamlanır.

«Salur Qazan tutsaq olub oğlu Uruz çıqardıği boyı bəyan edər»də (3, s.116-122). Uruz qəhrəmanlığının yeni keyfiyyətləri ilə tanış oluruq. Əvvəla, bir daha qeyd etmək lazımdır ki, bu boy eposun sonrakı dövr yaradıcılıq mərhələsində yaranmış, oğuz etnik yaddaşında bir qədər solğunlaşmış, müxtəlif təsəvvür və görüşlərlə qaynayıb qarışmışdır. Həmin boy Qazana oğuz elində birmənalı olmayan yaddaş kodunun yeni açmasıdır. Bu, Oğuz tarixinin xronoloji ardıcılığını təhrif edən, onun xronoloji durumunu pozan görüşləri əks etdirən hadisələr əsasında yaranmışdır. Həm də müəyyən dərəcədə neqativləşmiş Qazan obrazının ozan improvizəsində yeni transformasiyası kimi diqqəti cəlb edir. Qazana qarşı oğuz elində formalaşan təzadlı münasibətin məhsuludur. Eyni zamanda bu, Beyrəyin Aruz qocadan alınan qisasından sonrakı mərhələdə oğuz elində Qazana qarşı yaranan soyuq münasibətin məntiqi yekunudur. Süjetin quruluşunda da bir pərakəndəlik özünü göstərir. Buradakı hadisələrə görə Uruz hələ kiçik yaşlarında olanda Qazan bəy düşmən təkurunun əsirinə çevrilmiş, onu xilas etmək üçün Oğuz elindən dalınca gedən olmamışdır. Bizə belə gəlir ki, bu epizod, Bayandır xan idarəçiliyinin sarsıldığını, oğuz elində bəylərbəyinin mövqeyinin pozulduğunu göstərir. Oğuzun dörd «üzü niqablı» cəngavərlərindən biri olan Beyrək kimi, Qazan da dustaq edilib aparılır, Oğuz qəhrəmanları bunu laqeydliklə müşahidə edirlər. Burada oğuz qəhrəmanlarının laqeydliyi epik düşüncədə oxşar paralellər formalaşdırır. Hər iki oğuz cəngavəri öz laqeydliyinin qurbanına çevrilir. Əgər Beyrəyi təkur qızının qarşılıqlı şəkildə dəyərləndirilməyən məhəbbəti xilas edirsə, Qazanın ölümdən xilasını yeni cəngavərlik modelinin formulları hesabına baş tutur. Belə ki, improvizatorçu ozan bu boyu yaradarkən «atalar-oğullar» süjetinin türk epik təfəkküründə rekonstruksiyaya uğrayan variantını yeni improvizəyə daxil edir: Atasının düşmən əlində əsir

olduğundan təsadüfən xəbər tutan Uruz fakt təsdiqləndikdən sonra Qazanın arxasınca gedir. Burada başqa bir detala da diqqət yetirmək vacibdir. Əgər eposun başqa bir boyunda qardaşının düşmən əlində əsir olduğunu bilən Səgrək onun dalınca özü tək gedirsə (3, s.110-115), Uruz bəy atasının dustaq olma xəbərini bildikdən sonra təkürün qalasına hücum etmək qərarına gəlir. Onun bu qərarı bütün oğuz elinə yayılır: «...İttifaqla tanış qıldılar. Cəmi bəglərə xəbər oldu: «Uruz babasına gedər, yarağla gəlün!» - dedilər. Ləşkər dirildi, gəldi. Alp Uruz çadırların açdırdı, cəbbəxanasın yüklətdi. Qaragünə çəribəşi oldu. Borı ağırdıb köçdilər. Yola girdilər.

Yol üzərində kafərin Aya Sofyası vardı. Keşişlər bəklərdi. Ğayət carb kəlisaydı. Atndan enüb tacir tonun geydilər. Bazırgan surətində qatır-dəvə çəkildilər, gəldilər.

Kafərlər gördülər, gələnlər tacirə bənzəməz; qaçdılar, qələyə girdilər, qapuların yapdılar. Bürçə çıxub «Kimlərsiz?» - dedilər. Bunlar ayıtdı: «Bazırganlarız», dedilər. Kafərlər «yalan söylərsiz» deyü taşa tutdılar. Uruz atdan endi.» (3, s.119-120).

Düşmən eli üzərinə bütün oğuz cəngavərləri hücum edir. Böyük bir talan başlayır. Burada etnik düşüncəyə məxsus başqa bir süjet özünü göstərir. Ata-oğul döyüş meydanında üz-üzə gəlirlər. Tanınma məqamı yenə ata tərəfdə qalır. Bir-birini tanıdıqdan sonra ata-oğul birləşir, düşmən təkürünün qalasını talan edib Oğuz igidləri ilə birlikdə geri qayıdırlar.

Burada təbii ki, Uruz atası Qazanın arxasınca gedərkən bütün oğuz cəngavərləri onun ətrafına cəmləşirlər. Bu həmrəyliyin müəyyən səbəbləri ola bilərdi. Əgər birinci halda oğuz igidlərinin Uruzun ətrafında birləşməsi onun cəmiyyətdəki nüfuzu ilə bağlı idisə, ikinci halda Qazan bəyin sarsılmış, yaxud sarsıdılmış nüfuzunun bərpası idi. Qazana oğuz elinin ehtiramı, onun böyük bəylərbəyliyi qarşısında etirafı idi.

Burada Uruz cəngavərliyinin bir sıra arxaik detalları da açıqlanır. Uruz Oğuz eposu üçün ənənəvi Vətən, torpaq, el müdafiəsi dəyərləri uğrunda mübarizələrə başladığı bir zaman kəsimində atasının dustaqlığından xəbər tutur. O, cəngavərlik əxlaqına yüksəldiyi məqamda döyüş şöhrətinin ilk hekayətinə atasını dustaqlıqdan azad etməklə başlayır. Türkün belə bir məntiqi boyda həqiqət kimi təsdiqlənir ki, cəngavərlik doğmalara, onların hüquq və azadlıqlarına qarşı yönələn məhdudiyətlərin sarsıtılması, sındırılması və ləğv olunmasından sonra başlayır. Öz doğmasının, ailəsinin, qardaşı və atasının azadlığını qoruya, bərpa edə bilməyən cəngavərdən elin, ulusun, tayfanın maraqlarını qoruyub mühafizə edəcəyini ümidi gözləməyin əsası yoxdur. «Kitabi-Dədə Qorqud»dakı alplıq və cəngavərlik əxlaqının tarixi köklərində türk estetik düşüncəsinin dərin qatlarından süzülüb gələn bu dəyərlər dayanırdı.

Oğuz eposunda cəngavərlik əxlaqının başqa bir möhtəşəm qaynağı da özünü göstərməkdədir. Bu, epik silsilədə nəzəri cəlb edən yalnız bir obrazın – Aruz oğlu Basatın şəxsində cəmlənir.

Basat kimdir, onun taleyində, cəngavərlik zirvəsinə yüksəlməsində hansı dəyərlər üstünlük təşkil etmişdir? Məlumdur ki, Basatın cəngavər kimi formalaşması onun həyatında baş verən qeyri-adi bir hadisə ilə əlaqələndirilir.

Göründüyü kimi, eposun daha qədim boylarından olan səkkizinci boyda – «Basat Dəpəgözü öldürdüyü boyu bəyan edər, xanım hey!»də əski nağıl süjetlərindən birinin yenidən işləndiyi özünü göstərir. Şir, aslan, qurd südü ilə böyümək, tərbiyə olunmaq ənənəsi dünya nağıllarında rast gəldiyimiz məşhur süjetlərdəndir (1, s.49). Bütün eyni məzmunlu hadisələrdə bu ənənə əsasında tərbiyə olunan qəhrəmanlar yenilməz cəngavər kimi yetişib meydana çıxırlar. Milli nağıllarımızda, o cümlədən, «Şirbala», «Şirzadın yenilməzliyi» nağıllarında şir südü, aslan və

canavar südü ilə böyüyüb tərbiyə edilən qəhrəmanlar uşaqlıqdan cəngavər kimi yetişir, cəmiyyətə asanlıqla qayıdır, doğmaları ilə qısa müddətdə ünsiyyət tapa bilirlər. Ancaq Basatla bağlı mənzərə bir qədər fərqlidir. Epik yaddaşdan məlum olur ki, Basat düşmən hücumu zamanı köçdən düşüb qalır. Oğuz elindən Aruzdan başqa heç kim onu xatırlamır. Üstündən xeyli keçəndən sonra oğuzlar çox güman ki, torpaqlarını işğal edən düşməni geri oturdub yurda qayıdırlar. Elə bu vaxt itkin uşaqla rastlaşırlar. Aruz qocanın ürəyinə damır ki, aslan binətli bu cavan onun oğludur. Ənənəvi nağıl süjetlərindən bəllidir ki, adətən belə «körpə uşaqları» adları çəkilən vəhşi heyvanlar qoruyub hifz edir, onları öz südləri ilə qəhrəman kimi böyüdürlər (1, s. 72-74).

Dünya eposlarında bütün hallarda «hifz etmə» xilaskarlıq funksiyalarına daxildir. Bu funksiyalar isə fəvqəlbəşər güclə istiqamətlənir və böyük gələcəyə malik cəngavərlərə şamil edilir. Məsələn, naxır ayağına atılmaqla ölümə məhkum edilən Zərdüştü oküz ayaqları arasına alıb hifz edir (4, s.131). Dünya nağılılığı və qəhrəmanlıq eposunda bu hadisə tez-tez təkrar olunur, belə qüvvələr tərəfindən hifz edilən uşaqları gələcəkdə uğurlu tale gözləyir (1, s.31). Amma oğuz eposunda «mühafizə edilmiş»in cəmiyyətə qayıdışı o qədər də asan olmur. Basatı oğuz qaytarırlar, ancaq o duruş gətirib burada qala bilmir, yenidən aslan yatağına qayıdır. Aruzun aslan südü ilə böyüdülmüş oğlunun oğuz qayıtması yalnız ona Dədə Qorqud tərəfindən ad qoyulmasından, insan olması ilə bağlı həqiqətin ona Dədə Qorqud tərəfindən izah edilməsindən sonra baş verir (3, s.98). Dədə Qorqudun bu öyüdündən, ad qoymasından sonra Basat Oğuz qayıdır, bir daha elini tərk etmir, oğuz bəyləri içərisində yaşamağa başlayır.

Oğuz elinə fəlakət gətirəcək Təpəgözə qarşı Basat etnik yaddaşda epikləşir. Əgər Təpəgözün doğuluşu, - cəmiyyətə gəlməsi qeyri-adi doğuluşdursa, Pəri ilə Sarı Çobanın zinasının nəticəsidirsə, Basat daha qüdrətli qaynaqla bağlıdır. Köç zamanı itkin düşərək fəvqəlbəşər qüvvənin himayəsi ilə aslanla rastlaşmış, mifik güc və qüvvətə malik aslan südü ilə böyümüşdür. Onun soykökündə daha yenilməz bir qüdrət mövcuddur. Əgər Pəri qız Təpəgözün barmağına üzük taxmaqla ona güc verirsə, Basata da Dədə Qorqud ad verərkən basılmazlıq bəxş etmişdir. Basatın gücü bizcə, daha qüdrətli və yenilməz idi. Eposda Təpəgözlə qarşılaşmadan sonra bütün epizodlarda – bunlar çox az görüntülər olsa da, Basatın basılmazlığı özünü təkrarlayır. Bu basılmazlıq isə ona xilqətdən Dədə Qorqud vasitəsilə bəxş edilmişdir. Xilaskarlıq funksiyası vermək, bunu ad qoymaqla bağlamaq baxımından Dədə Qorqudun özünün yeni açıqlanmalara ehtiyacı vardır. Ona bəxş edilən basılmazlıqda eyni zamanda xilaskarlıq funksiyası özünü göstərir. Elin ən qüdrətli igidlərini qarşısında zəbun edən (3, s.93), Qazan bəyin əlindən zorla yaxa qurtardığı Təpəgözü öldürüb oğuz elini xilas edən Basat təbii ki, qeyri-adi gücə malik idi. Onun biləyinin gücü, aslan südü ilə, Dədə Qorqud duası ilə bərkimişdi. Öz xeyir-duası və müqəddəs kəlamı ilə Dədə Qorqud Aruz oğluna təkə ad verməmişdi, eyni zamanda xilqətdən ona güc və uzun ömür diləmişdi. Bu cəngavərin daha bir əxlaqi keyfiyyəti üzərində də dayanmaq yerinə düşərdi. Belə ki, o, oğuz elindən uzun müddət ayrı düşsə də, ondan kənar mühitdə böyüsə də, doğma elinə və oğuz tayfasına dərin məhəbbəti var. Oğuz hekayətlərinin heç birində onun el içində hansısa təkəbbürlü, xoşagəlməz hərəkəti nəzərə çarpmır. Hətta Təpəgözü məğlub edəndən sonra da oğuz elindən heç nə istəmir. «At basuban, qan sümürən» (3, s.98) Basatda oğuz qayıtdıqdan sonra bu xüsusiyyətlərin heç biri nəzərə çarpmır. Gətirdiyi əsiri sonuncu övladı əvəzinə gözüyaşlı anaya verəndə Basat elinin halına ürəkdən acıyır, ancaq düşmən üzərinə gedərkən heç kəsdən kömək ummur, köməyini yenə Tanrıdan gözləyir. Təpəgöz soruşanda ki, «...Qurtuldınmı? Basat aydır: Tənrim qurtardı» - deyir» (3, s.101). Döyüşün sonrakı məqamlarında da Basata yenə fəvqəlbəşər

qüvvələr kömək əlini uzadır.

Eposda Basatın cəngavərliyi ilə insanlara məhəbbəti çarpazlaşdırıb yenilməz qüvvəyə çevrilir. Pəri qızın Təpəgözün barmağına taxdığı üzünün seyrini sındırır, Tanrı ona qarısı olmayan yerlərdən yol açır.

«Kitabi-Dədə Qorqud»da cəngavərlik ənənələrinin digər qədim izləri də nəzərə çarpır. Bu da türklərin tarixi cəngavərlik həyatı və əxlaqı ilə bağlı görüşləridir. Daim at belində, döyüşlərdə, qarşıdurmalarda həyat sürən, çöllərdə, vadilərdə gün keçirib özünə güzəran quran türk daim düşmən əhatəsində olduğundan tarixən cəngavər kimi doğulmuş, beləcə yaşamış, qəhrəmanlıqla da həyatını başa vurmuşdur. Eposun ayrı-ayrı boylarında düşməndən qisas almağa gedərkən oğuzun yekdil cəngavərliyi aydın nəzərə çarpır. İstər Qazanın evini qaytarmaq, istərsə də oğuz eli üzərinə digər kafir düşmən hücumları zamanı ayrı-ayrı dəstə başçıları döyüşə atılır, vətəni böyük fədakarlıqla mühafizə edirlər.

Oğuz qəhrəmanları üçün ən uca və müqəddəs vətən torpağıdır, onun uğrunda şəhidlik isə ulu dəyərdir. «Beyrəyin öldüyü», «Salur Qazanın evinin yağmalandığı», «Salur Qazanın oğlu Uruz tərəfindən dustaqdan azad edildiyi» və «Bamsı Beyrək» boylarında oğuz cəngavərləri ağır döyüşlər aparır, çoxlu tələfat verir, ancaq son məqamda öz məqsədlərinə qovuşurlar. Əgər Beyrəyin dustaq edilib aparılması zamanı oğuz eli böyük tələfat verirsə, Qazan bəyin köməyinə yetən oğuz bəyləri düşməni demək olar ki, bütünlüklə qılıncdan keçirirlər. Burada elliklə cəngavərlik nəzərə çarpır. «Kitabi-Dədə Qorqud»da fərdi qəhrəman və ya cəngavər yoxdur. Bütün oğuz eli qəhrəmandır. Dünya xalqlarının heç birinin etnik düşüncəsində oğuz eposunda olduğu qədər kütləvi və qüdrətli qəhrəmanlığa təsadüf edilmir. Buradakı cəngavərlik oğuzların tarixi qaynaqlarından, onun keşməkeşli taleyindən, məişətindən və cəsur təbiətindən irəli gəlir.

Bütün bunlar isə eposda oğuz elinin tarixi cəngavərlik ənənələrini davam etdirdiklərini, onları nəsil-dən-nəslə ləyaqət və şərəflə ötürdükələrini göstərir.

ƏDƏBİYYAT

1. Андреев Н.Р. Указатель сказочных сюжетов по системе Аарне, Л.1979
2. X.H.Koroğlu. Oğuz qəhrəmanlıq eposu. B., 1999
3. «Kitabi- Dədə Qorqud» (tərtib, transkripsiya, sadələş. variantın müəllifi F.Zeynalov və S.Əlizadə) .B., 1988
4. Зораастрийская мифология. М., 1994

Улькер Набиева

Бакинский государственный университет (Азербайджан)

ГЕРОИЧЕСКИЕ ТРАДИЦИИ В ОГУЗСКОМ ЭПОСЕ

РЕЗЮМЕ

В «Китаби-Деде Коркуте» привлекают внимание героические традиции. Это составляет основной сюжет общетюркского эпоса. Исследование героических традиций огузов создает обширное впечатление о геройствах и доблестях огузов с древних времен.

Ключевые слова: «Китаби-Деде Коркут», доблесть, геройства, Басат, Тепегёз, Бейрек, Газан, страна огузов

Ulker Nabyeva
Baku State University (Azerbaijan)

HEROIC TRADITIONS IN THE OGHOUZ EPOS

S U M M A R Y

Heroic traditions in “Kitabi-Dede Gorgoud” (“A Book about Dede Gorgoud”-**trans.**) attract the attention. This is a main subject specific to all Turkic epos. Investigation of the heroic traditions of Oghouzs creates a great impression about the heroism and valour of the Oghouzs from the ancient times.

Key words: “Kitabi Dede Gorgoud”, valour, heroism, Basat, Tepegirz, Beyrak, Gazan, land of Oghouzs